

Оксана ПАСИЦЬКА

*доктор історичних наук, старший науковий співробітник
відділу новітньої історії Інституту українознавства*

ім. Крип'якевича НАН України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2957-5935>

e-mail: pasitska@ukr.net

«СВІЙ ДО СВОГО ПО СВОЄ»: СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ВИСТАВКОВО-ЯРМАРКОВІ ЗАХОДИ В ГАЛИЧИНІ У 20–30-х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

На основі матеріалів періодичних видань висвітлено виставкову діяльність українців, зокрема, проаналізовано організаційні аспекти та особливості проведення ярмарків та виставок сільськогосподарської продукції, які відбувалися з ініціативи економічних установ та громадських організацій, як-от «Сільський господар», «Маслосоюз», «Центросоюз», РСУК, «Союз українок», «Українське народне мистецтво», «Гуцульське мистецтво», «Пасічничка спілка», «Рій», «Просвіта», повітові союзи кооперативів тощо. До участі в господарських виставках також долучалися економічні навчальні заклади. Перші українські агротехнічні виставки проходили у Стрию в 1909 та 1907 роках, а згодом вони відбувалися в різних галицьких містах та селах: у Старому Самборі, Дашаві, Сокалі. Важливу роль у їхньому проведенні відігравали кооперативні діячі: Д. Сембратович, Є. Олесницький, О. Нижанківський, О. Луцький, А. Жук, М. Хронов'ят тощо. Охарактеризовано також основні функції, які виконували виставково-ярмаркові заходи. Детально описано асортимент популярних серед відвідувачів товарів. Кожна з виставок поділялася на окремі секції, де глядачі та покупці могли ознайомитися з результатами праці українських підприємливих людей та господарів у галузі рослинництва, садівництва, огородництва, тваринництва, бджільництва, домашнього народного промислу, а також виготовлення сільськогосподарського реманенту. На агротехнічних виставках користувалися популярністю товари «Маслосоюзу», вироби народного мистецтва та медпродукція. Виставково-ярмаркові заходи були виявом конкурентоспроможності на місцевому ринку, чинником економічного та культурного розвитку регіону, оскільки супроводжувалися розважальними та пізнавальними заходами, зокрема лекціями, виступами, ознайомленням з новими економічними виданнями.

Ключові слова: виставки, ярмарки, Галичина, сільськогосподарські виставково-ярмаркові заходи.

Галицькі міста та села з давніх-давен славилися виставково-ярмарковими заходами. Вони виникли як засіб публічної демонстрації досягнень людства в різних сферах, задовольняли інтереси виробників, продавців, посередників, споживачів товарів та послуг. У міжвоєнній Галичині в умовах активного зростання конкуренції між

українськими, польськими та єврейськими підприємцями виставково-ярмаркова діяльність була важливим засобом зміцнення позицій на ринку, мала не лише інформаційно-комерційний, а й національний характер.

Виставковий бізнес як суспільний резонанс економічної діяльності українців не висвітлено в сучасній історіографії. Всебічне дослідження сільськогосподарських виставково-ярмаркових заходів уможливили записи в тогочасних часописах «Господарсько-кооперативний часопис», «Новий час», «Сільський господар», «Стрийський голос», «Нова хата», «Український бескид», їх публікували кореспонденти, організатори та очевидці виставок.

Мета роботи – проаналізувати суспільний резонанс сільськогосподарських виставково-ярмаркових заходів у Галичині у 20–30-х роках ХХ ст.

Українські виставки та ярмарки в Галичині були скромними за розміром, однак багаті своїм виховним змістом. Здебільшого їх організовували кооперативи. Першими установами, які намагалися поставити український виставковий промисел на високий рівень, були «Центросоюз», «Маслосоюз», «Сільський господар» та РСУК, вони тісно співпрацювали з кооперативом студентів вищих торговельних шкіл «Торговельник», ГКЦ, Союзом українських купців і промисловців, «Союзом українок» та іншими громадськими товариствами й економічними інституціями¹. Вони організовували сільськогосподарські, промислово-технічні, книжкові виставки. Організацію виставкових заходів всіляко підтримували українські видавництва та часописи, які друкували інформаційний матеріал у вигляді оголошень, рекламних одноднівок, покажчиків, провідників тощо.

Перша українська сільськогосподарська (хліборобська) виставка відбулася в місті зі славними торговельними традиціями – у Стрию 19–26 вересня 1909 р.: «З усіх сторін Галичини плив народ до Стрия. Крізь доли і гори мчалися осібні потяги замаєні синьо-жовтими хоруговками, повні відвідувачів на виставу. З тих потягів неслася на весь край, вибігала на шпилі гір стелилася по килимах рідна пісня, та не самовита, а повна радості і віри, бадьора і визиваюча»². Організацією виставки займалися Краєвий господарсько-молочарський союз, Краєвий ревізійний союз та інші економічні інституції Стрия. Її ініціатором був один із активних кооперативних діячів Стрийщини Д. Сембратович. Серед організаторів виставки були також Є. Олесницький, О. Нижанківський, М. Гнатюк, М. Залізняк, І. Бачинський, О. Бачинська, А. Жук³. Першу хліборобську виставку в Стрию назвали «найкращим ділом на нинішні часи на Галицькій Україні»⁴. Вона стала поштовхом до активізації діяльності товариства «Сільський господар» та інших галицьких економічних установ у виставковому та інших економічних напрямках.

Виставкова активність української громадськості знайшла продовження і після Першої світової війни. 25 вересня – 2 жовтня 1927 р. з ініціативи «Сільського

¹ Ільницький Р. Перед великою імпрезою. *Новий час* (Львів). 1936. 13 лютого. С. 5.

² Р. К. Недавнє минуле Стрия. *Стрийський голос* (Стрий). 1927. 28 вересня. С. 4; Р. Р. Дещо з історії міста Стрия. *Стрийський голос*. 1927. 28 вересня. С. 4.

³ Хліборобська виставка в Стрию. *Економіст* (Львів). 1909. 30 червня. С. 9–11; Хліборобська виставка і участь союзних стоваришень. *Економіст*. 1909. 31 липня. С. 6.

⁴ Фахівець. Маслосоюз на хліборобській виставі в Стрию 25.IX – 2.X. *Сільський господар* (Львів). 1927. 1 листопада. С. 257–261; По виставі. *Економіст*. 1909. 31 жовтня. С. 1.

господаря», «Повітового союзу кооператив» і «Маслосоюзу» відбулася велика сільськогосподарська виставка у Стрию⁵. В її організації та проведенні взяли участь представники економічних установ, хлібороби Стрийщини, Сколівщини, Жидачівщини, стрийські міщани та академічна молодь.

Стрийську виставку організували у приміщеннях «Народного дому», «Маслосоюзу», «Рідної школи», «Просвіти» (сільськогосподарські машини) та на торговиці (худоба). У проведенні виставки були зацікавлені всі галицькі економічні установи та підприємці. Допомогу в підготовці та проведенні виставкових заходів надали РСУК, «Сільський господар», «Просвіта» у Львові та вся галицька преса, яка публікувала оголошення, запрошення, звернення до громадськості та всіх економічних установ із закликами до активної участі.

Напередодні проведення виставки у Стрию були й певні перешкоди. По-перше, в тогочасному галицькому суспільстві поляки, євреї та українці конкурували між собою у різних сферах життя, а надто в економічному просторі. До речі, поляки у цей час організували під патронатом Господарського товариства у Львові воєводську сільськогосподарську виставку, в якій українці відмовилися брати участь, оскільки український виставковий комітет виступив за окремішність проведення виставки. Завадили запланованим заходам і кліматичні умови – повінь пошкодила дороги, мости та залізничні шляхи. Особливо постраждало від повені сільське населення Підгір'я і Стрия⁶. Незважаючи на всі ці чинники, виставковий захід відбувся.

Кореспондент «Сільського господаря» писав про початок виставки: «З самого ранку в неділю 25 вересня з прибуттям кожного потягу місто Стрий наповнювався все більшою кількістю людей, які прямували до Українського народного дому. По одягу можна було розпізнати, що приїхали представники зі всіх сторін Галицького краю. На будинках вистави красувалися під осіннім сонцем синьо-жовті прапори. О 12 годині голова виставкового комітету О. Луцький вийшов перед брамою Народного дому, багатотисячна народна громада стихла і слухала промовця О. Луцького»⁷. Привітавши п'ятитисячну громаду як ініціатор проведення заходу, О. Луцький наголосив, що стрийське селянство перебуває у складному становищі, однак за допомогою виставки воно має показати, що вміє господарювати та заслуговує на те, щоб бути повноправним господарем на своїй землі. У тому ж дусі промовляв голова РСУК Юліан Павликовський: «Сьогорічна хліборобська вистава буде доказом не лише селянської праці і великих господарських спосібностей українського народу, але також показом його організаційних здібностей. Український народ власними силами, без сторонн[ь]ої допомоги, поборюючи всі перепони, які ставлять йому сусіди, організує своє народне господарство та підносить його до того рівня, який має воно у всіх інших культурних вільних народів»⁸.

Виставка складалася з кількох секцій. У першій секції – «Рослинна продукція» – було показано українське рільництво на західноукраїнських землях. Рослинна

⁵ Волинець Б. Українські установи на виставі в Стрию. *Сільський господар*. 1927. 1 листопада. С. 266–268.

⁶ О. Л. Друга українська Сільсько-хліборобська вистава в Стрию. *Сільський господар*. 1927. 1 листопада. С. 245–246.

⁷ Там само. С. 246.

⁸ Там само.

продукція задовольняла насамперед потреби виробника, лише п'ята частина українських господарств продавала свою продукцію, і ціни на неї були порівняно низькими.

На виставці відвідувачі мали змогу оглядати науково-довідкові експонати Української господарської академії, товариства «Сільський господар» і його філій, крайових і повітових кооперативів, Спілки українських агрономів, а також видавництв «Сільський світ», «Господарсько-кооперативний часопис», «Кооперативне молочарство». За допомогою графічних ілюстрацій вони продемонстрували еволюцію своєї діяльності та економічний розвиток регіону.

Свою продукцію виставляли філії «Сільського господаря» зі Стрия і Перемишля, Повітові союзи кооперативів у Стрию, Чорткові, Станіславові, Дрогобичі, Копичинцях. Глядачі могли ознайомитися також зі зразковими галицькими господарствами.

У другому відділі було представлено молочарство. Найпрогресивнішою українською економічною установою Стрийщини був «Маслосоюз». Експонати цієї спілки демонстрували у власному приміщенні, у великій залі на першому поверсі. Продукцію естетично розмістили, а стіни прикрасили фотографіями, діаграмами, планами, графіками. На чільному місці був портрет О. Нижанківського – засновника і першого директора «Маслосоюзу». Кожен міг ознайомитися з інформацією про розвиток молочарського промислу в регіоні. «Маслосоюз» об'єднував у цей період близько 11 районних молочарень, до яких належало по 7–12 споживчих кооперативів.

«Маслосоюз», крім своєї продукції під маркою «МС» (молоко, масло, сир, сметана тощо), презентував технічно укомплектовану молочарню, продемонстрував машинне доїння корів, яке у той час застосовували здебільшого у великих господарствах. Представники спілки також організували конкурс на виробництво найкращого масла серед кооперативів⁹.

У технічно-машинному відділі виставили для ознайомлення трієри фірм «Glauton-Shuttleworth» і «Phömix», які належали фірмі «Melixar-Umrat i S-ka». Також були сівалки: 12-рядкова «Unikum» фірми «Melixar-Umrat i S-ka» – «королева сівалок», 11-рядкова «Patria» від цієї ж фірми та 11-рядкова «Hoosier» фірми «Clauton-Shuttleworth». Цю техніку часто рекламували в часописі «Сільський господар». Вона мала попит серед селян Чехії та Німеччини. Відвідувачі виставки могли оглянути й іншу техніку та знаряддя праці (культиватори, копачки, плуги, січкарні, шатківниці для капусти, млинки для чищення збіжжя), виготовлені у столярському кооперативі «Промисл» у Верхньому Синьовидному (до 1946 р. – Синьовидсько Вижне) та Спілкою українських агрономів.

Велику частину виставкової площі машинного відділу зайняла Стрийська філія «Левицький і С-ка», яка показала понад 40 експонатів різної техніки (млинки для чищення збіжжя, плуги залізні і дерев'яні, борони тощо). Крім власних виробів, фірма представила техніку неукраїнських виробників: фірм «Wolski» з Любліна, «Vis» зі Станіславова, «Rolna» з Перемишля, «Ventzki», «Baltis» і «Diabolo» та ін. Одним з найцікавіших експонатів був трактор австрійської фірми «Simmering», роботу якого демонстрував на практиці Іван Фіцалович зі Стрия¹⁰.

⁹ Фахівець. Маслосоюз на хліборобській виставі в Стрию 25.IX–2.X. *Сільський господар*. 1927. 1 листопада. С. 257–261.

¹⁰ Мосора В. Відділ машин на сільськогосподарській виставі в Стрию. *Сільський господар*. 1927. 1 листопада. С. 268–269.

Бджільництво представляли кілька спеціалізованих організацій та окремі пасічники. Красеве пасічницьке об'єднання «Рій» та Пасічничка спілка зі Львова виставляли штучну вошину та вироби з неї, віск, мед різних видів, медові напої, вулики, а також різноманітне пасічницьке приладдя. Редакція часопису «Українське пасічництво» висвітлювала культурне та економічне становище українського бджільництва в Україні, зокрема в західному регіоні. Було представлено номери часопису від початку його виходу у світ (1906), неперіодичні видання, іншу довідкову літературу, фотографії відомих пасічників та меценатів українського пасічництва, фотографії різних пасік з усіх українських земель, фотозбірки про побут українських пасічників за кордоном, плакат Всеслов'янського з'їзду і виставки в Празі з фотографіями українських експонатів та учасників з'їзду українських пасічників. Окремим куточком пам'яті вшанували відомого українського бджоляра, основоположника раціонального рамкового бджільництва П. Прокоповича. Представлені експонати були свідченням того, що українське бджільництво розвивається, організовується, а з кожним роком кількість пасічників збільшується¹¹.

Стрийську виставку доповнював відділ домашнього промислу, який організували «Українське народне мистецтво» зі Львова, «Гуцульське мистецтво» з Косова, жіноча спілка «Труд» зі Львова і Стрия, «Товариство українських жінок» зі Стрия та О. Бачинська зі Стрия¹². Вони представили різноманітні вишивки, одяг, білизну, скатертини, серветки і подушки, виконані у буковинському, гуцульському, яворівському, станіславівському та інших стилях. Гуцульські різьблені вироби привезли з Косова. Килимарську галузь яскраво репрезентували сестри Кульчицькі з Перемишля та підприємство Хамули з Глинян. Олена Кульчицька спеціалізувалася на культурній обстановці української хати і мала авторитет серед громадськості, а її власний дім у Перемишлі був справжнім музеєм. Організатори надзвичайно цінували її участь у виставці, оскільки художниця сприяла якнайширшому ознайомленню з народним промислом¹³. Українські мисткині були нагороджені дипломами та почесними листами. Кращі килими на виставці придбали львівські підприємці та громадські діячі К. Авдикович-Глинська, О. Щепарович, О. Луцький, Н. Пеленська, М. Заячківський¹⁴.

Під час виставки організовували пізнавальні заходи: читання рефератів та лекцій. Глядачам безкоштовно роздавали брошури, одноднівки зі статтями на економічні теми, які видали з нагоди проведення виставки. Зокрема, спеціально до виставкового заходу підготували одноднівку, так званий виставковий часопис «Стрийський голос».

Всього у виставці було задіяно 315 учасників з 1 895 експонатами, здебільшого зі Стрийщини, Жидачівщини, Сколівщини та інших повітів. У відділі рослинної продукції (збіжжя і городина) працювало 114 учасників, було представлено 466 експонатів; у секції садівництва – 30 і 116, відповідно, бджільництва – 16 і 27, годівельний відділ представляло 126 учасників. Виставку відвідали понад 17 тис. осіб, переважно селяни. Проведення виставки обійшлося у 13 тис. зл. Фінансували

¹¹ М. Б. Краєвий з'їзд пасічників. *Сільський господар*. 1927. 1 листопада. С. 262.

¹² Українське народне мистецтво на хліборобській виставці в Стрию. *Нова хата* (Львів). 1927. Жовтень. С. 1–2.

¹³ Святочне відкриття Стрийської вистави. *Стрийський голос*. 1927. 28 вересня. С. 1–4.

¹⁴ І. М-х. Вистава домашнього жіночого промислу. *Сільський господар*. 1927. 1 листопада. С. 262–265.

виставкові заходи Міністерство сільського господарства, РСУК, Центробанк, повітове самоврядування, виділивши разом 4 200 зл. Решту коштів покрили за рахунок оплати за вхід та виставкові місця. Комітет видав нагороди за окремі експонати в сумі близько 1000 зл. Виставку завершило урочисте кооперативне свято, на якому роздали під 300 сільськогосподарських експонатів¹⁵.

Відвідавши виставку та поспілкувавшись із місцевими селянами, кореспондент «Стрийського голосу» писав: «Селяни одушевлялися всім, що бачили в Стрию, вони хвалили виставу та лад і порядок на ній, тішились великим натовпом учасників та з захопленням дивилися на синьо-жовті прапори, що звисали з Народного дому. Але ті селяни вже і турбувались дечим. Вони питалися, чому не виставлено в Стрию цього всього, що вже було раз виставлене на ярмарку в Станиславові, і чому то багато дечого не було в Станиславові з цього, що бачиться сьогодні в Стрию. Вони застановлялися над тим, якби то справу повести, щоби в найближчих роках можна урядити велику виставу, на якій бачилося б образ цілого нашого народно-господарського життя»¹⁶.

Стрийська виставка мала важливе значення для господарського піднесення регіону і була свідченням того, що економіка західноукраїнських земель розвивається. Цей виставковий захід став яскравим прикладом організаційної єдності українського села і сільськогосподарських установ не лише Стрийщини, а й усієї Галичини.

У 1928 р. святкували ювілеї знані організатори національно-економічного та культурного життя українців – товариства «Просвіта», «Сільський господар» та РСУК. З цієї нагоди товариство «Сільський господар» виступило з ініціативою провести хліборобську виставку у Львові, аргументуючи, що в інших країнах такі виставки мають важливе значення та їх підтримують на державному рівні. Відповідно до чинного законодавства, керівництво «Сільського господаря» 22 серпня 1928 р. внесло подання до Міністерства торгівлі і промислу з планом та кошторисом проведення виставки протягом 21–29 вересня 1929 р. Однак міністерство заборонило проведення такої виставки без жодних пояснень¹⁷.

Незважаючи на низку перешкод, крім стрийської виставки, у міжвоєнний період було організовано ще кілька сільськогосподарських виставок у різних містах і містечках Галичини. Зокрема, 21–23 вересня 1928 р. відбулася повітова хліборобсько-кооперативна виставка в Копичинцях (тепер – Гусятинського району Тернопільської області)¹⁸, 8 жовтня 1933 р. в Дашаві (тепер – Стрийського району Львівської області)¹⁹, 26 вересня – 2 жовтня 1935 р. філії «Сільського господаря», «Союзу українок» та місцеві кооперативи Старого Самбора вперше організували хліборобську виставку у місті²⁰,

¹⁵ Святочне відкриття Стрийської вистави. *Стрийський голос*. 1927. 28 вересня. С. 3–4.

¹⁶ Макарушка Л. Куди поїдемо на ярмарок в найближчому році? *Стрийський голос*. 1927. 28 вересня. С. 4.

¹⁷ Заборонили українську хліборобську виставу. *Господарсько-кооперативний часопис* (Львів). 1929. 21 квітня. С. 1–2.

¹⁸ Українські кооперативні ярмарки і хліборобські вистави в повоєнних часах. *Ювілейний альманах Центрсоюзу в 30-ліття* / ред. М. Творидло. Львів, 1931. С. 139–140.

¹⁹ Сільськогосподарська вистава в Дашаві. *Стрийська думка* (Стрий). 1933. 19 жовтня. С. 3.

²⁰ Перша хліборобська виставка в Старому Самборі. *Український бескид* (Перемишль). 1935. 27 жовтня. С. 3.

5–6 жовтня 1937 р. у Сокалі²¹. Здебільшого вони відбувалися з ініціативи товариства «Сільський господар».

З метою ознайомлення жіноцтва з нововведеннями в господарстві, зокрема в куховарстві, дрогобицькі панянки запрошували представниць «Союзу українок», «Українського народного мистецтва» та часопису «Нова хата» поділитися своїми фаховими знаннями та досвідом. 21–25 листопада 1937 р. у Дрогобичі провели курси-виставку домашнього господарства²², на яких читали лекції та проводили практичні заняття – демонстрували приготування страв. На першому вечорі говорили про вітаміни і показали, як приготувати різноманітні креми, багаті на вітаміни. Наступного дня продемонстрували кілька рецептів приготування печива. Розповідали про різні види печива, демонстрували приготування пампушків, півфранцузьких пиріжків, та різноманітні способи прикрашання тортів. Наступні покази стосувалися приготування канапок і салатів, а останній – сервірування, на якому навчали, як правильно накривати стіл на сніданок, обід чи вечерю і подавати різноманітні страви. Окремо було представлено фуршетний стіл. Наприкінці усі охочі могли покуштувати будь-яку страву.

Важливу роль в організації господарських виставок відігравали економічні навчальні заклади. У 1939 р. за їхньої участі відбулося кілька виставок²³. Наприклад, у Станіславові такий показ провели сестри Василянки після 8-місячних господарських курсів. У заході взяли участь фахові господарські школи із Шибалина на Тернопільщині, спілки «Труд», слухачі фахових курсів «Сільський господар», «Союз українок» зі Львова та інші галицькі установи. Під час таких заходів обговорювали організаційні проблеми, зокрема створення господарських шкіл у Львові, Дрогобичі, Самборі, при Інституті для дівчат у Перемишлі.

Упродовж 1920–1930-х років з метою подолання конкуренції, підтримки українського виробника, популяризації народних традицій у Галичині з ініціативи представників українських економічних та культурно-просвітніх організацій періодично проводили агротехнічні виставково-ярмаркові заходи, які стали віддзеркаленням соціально-економічного та національно-культурного розвитку регіону.

REFERENCES

1. Burachynska, L. (1939, Lypen). Nashe hospodynske shkilnytstvo. *Nova khata*, 9 [in Ukrainian].
2. Fakhivets. (1927, Lystopad 1). Maslosoiuz na khliborobskii vystavi v Stryiu 25.IX – 2.X. *Silskyi hospodar*, 257–261 [in Ukrainian].
3. Hist. (1937, Zhovten 15). Silskohospodarskyi pokaz v Sokali. *Holos z nad Buha*, 2 [in Ukrainian].
4. Hospodarski pokazy v Drohobychi. (1937, Hruden). *Nova khata*, 8 [in Ukrainian].
5. Ilnytskyi, R. (1936, Liutyi 13). Pered velykoiu imprezoiu. *Novyi chas*, 5 [in Ukrainian].

²¹ Гість. Сільськогосподарський показ в Сокалі. *Голос з над Буга* (Сокаль). 1937. 15 жовтня. С. 2.

²² Господарські покази в Дрогобичі. *Нова хата*. 1937. Грудень. С. 8.

²³ Бурачинська Л. Наше господинське шкільництво. *Нова хата*. 1939. Липень. С. 9.

6. Khliborobska vystavka i uchast soiuzynykh stovaryshen. (1909, Lypen 31). *Ekonomist*, 6 [in Ukrainian].
7. Khliborobska vystavka v Stryiu. (1909, Cherven 30). *Ekonomist*, 9–11 [in Ukrainian].
8. M. B. (1927, Lystopad 1). Kraievyyi zizd pasichnykiv. *Silskyi hospodar*, 262 [in Ukrainian].
9. Makarushka, L. (1927, Veresen 28). Kudy poidemo na yarmarok v naiblyzhchomu rotsi? *Stryiskyyi holos*, 4 [in Ukrainian].
10. M-kh, I. (1927, Lystopad 1). Vystava domashnoho zhinochoho promyslu. *Silskyi hospodar*, 262–265 [in Ukrainian].
11. Mosora, V. (1927, Lystopad 1). Viddil mashyn na silskohospodarskii vystavi v Stryiu. *Silskyi hospodar*, 268–269 [in Ukrainian].
12. O. L. (1927, Lystopad 1). Druha ukrainska Silsko-khliborobska vystava v Stryiu. *Silskyi hospodar*, 245–246 [in Ukrainian].
13. Persha khliborobska vystavka v Staromu Sambori. (1935, Zhovten 27). *Ukrainskyi beskyd*, 3 [in Ukrainian].
14. Po vystavi. (1909, Zhovten 31). *Ekonomist*, 1 [in Ukrainian].
15. R. K. (1927, Veresen 28). Nedavne mynule Stryia. *Stryiskyyi holos*, 4 [in Ukrainian].
16. R. R. (1927, Veresen 28). Dshcho z istorii mista Stryia. *Stryiskyyi holos*, 4 [in Ukrainian].
17. Silskohospodarska vystava v Dashavi. (1933, Zhovten 19). *Stryiska dumka*, 3 [in Ukrainian].
18. Sviatochne vidkryttia Stryiskoi vystavy. (1927, Veresen 28). *Stryiskyyi holos*, 1–4 [in Ukrainian].
19. Ukrainske narodne mystetstvo na khliborobskii vystavtsi v Stryiu. (1927, Zhovten). *Nova khata*, 1–2 [in Ukrainian].
20. Ukrainski kooperatyvni yarmarky i khliborobski vystavy v poviennykh chasakh. (1931). In M. Tvorydlo (Ed.), *Yuvileinyi almanakh Tsentrosoiuzu v 30-littia* (pp. 139–140). Lviv [in Ukrainian].
21. Volynets, B. (1927, Lystopad 1). Ukrainski ustanovy na vystavi v Stryiu. *Silskyi hospodar*, 266–268 [in Ukrainian].
22. Zaboronyly ukrainsku khliborobsku vystavu. (1929, Kviten 21). *Hospodarsko-kooperyativnyi chasopys*, 1–2 [in Ukrainian].

Oksana Pasitska

*Doctor of Historical Sciences, Senior Researcher at the
Department of Contemporary History of the
Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the
National Academy of Sciences of Ukraine*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2957-5935>

e-mail: pasitska@ukr.net

«TRADE LOCAL, BUY LOCAL, BE LOCAL»: AGRICULTURAL EXHIBITIONS AND FAIRS IN HALYCHYNA IN THE 20–30S OF THE 20TH CENTURY

The article focuses on the exhibition activities of the Ukrainians, which were reflected upon in periodicals. In particular, it analyzes the organizational aspects and features of fairs and exhibitions of the agricultural products that were held upon the initiative of economic institutions and

public organizations such as «Silskyi Hospodar» («The Farmer»), «Maslosoiuz», «Tsentrosoiuz», RSUK («The Auditing Union of Ukrainian Cooperatives»), «Soiuz ukrainok» («The Union of Ukrainian Women»), «The Ukrainian Folk Art» («Ukrainske narodne mystetstvo»), «The Hutsul Art» («Hutsulske mystetstvo»), «The Beekeeping Union» («Pasichnycha spilka»), «Rii» («The Swarm»), «Prosvita» («The Education») county unions, cooperatives, etc. Economic educational institutions also took part in the exhibitions. The first Ukrainian agrotechnical exhibitions were held in Stryi in 1909 and 1907, and later they took place in various Halychyna towns and villages, including Stryi Sambir, Dashava, and Sokal. Cooperative figures, such as D. Sembratovych, E. Olesnytskyi, O. Nyzhankivskyi, O. Lutskyi, A. Zhuk, M. Khronoviat, etc., played an important role in the organization of the given exhibitions. The article outlines the main functions performed by the exhibitions and fairs and the range of goods in demand among the visitors. Each exhibition was divided into separate sections, where the passers-by and the buyers could get acquainted with the results of work of the Ukrainian entrepreneurs and farmers in crop production, horticulture, vegetable growing, animal husbandry, beekeeping, crafts, and agricultural equipment. «Maslosoiuz» products, folk art products, and a wide range of medical products were especially popular at agro-technical exhibitions. Exhibitions and fairs were the manifestation of competitiveness in the local market, a factor of the region's economic and cultural development, as they were accompanied by entertainment and educational activities, including lectures, speeches, and presentations of new economic publications.

Keywords: exhibitions, fairs, Halychyna, agricultural exhibitions and fairs